

ELS EFECTES DEL TEMPORAL GLÒRIA A LES TERRES DE L'EBRE

OPINIÓ

Antoni Canicio
geòleg

A la costa de la Marquesa la regressió no és el problema

Tot sovint es sent associar el fenomen regressiu dels diversos trams costaners del delta de l'Ebre com derivats de la retenció del cabal sòlid del riu pels embassaments. En la majoria dels casos és absolutament fals. Malgrat que la manca per sempre del cabal fluvial sòlid implicaria a llarg termini una regressió generalitzada de tot el Delta, a curt i mitjà termini la retenció actual de cabal sòlid als embassaments sols afecta la dinàmica costanera de l'àrea de la desembocadura actual. La resta de la dinàmica costanera actual del Delta res té a veure amb els embassaments. Depèn de la mar. Els rius deixen el cabal sòlid a la seva desembocadura. El repartiment d'aquests materials al llarg de les costes és faena de la mar. Les llevatades erosionen i redistribueixen la sorra des del cap de Tortosa sense importar si el riu va deixar allí la sorra la setmana passada o fa cents anys, quan no existien embassaments. Malgrat la manca actual d'aportació de sorra pel riu, al cap de Tortosa hi ha sorra disponible per ser erosionada durant cents d'anys, fins que el cap s'erosioni totalment i desaparegui tota l'Illa de Buda. Des del cap de Tortosa la sorra és arrossegada pels corrents litorals generats per l'onatge dels temporals cap a la Punta del Fangar i cap a la punta de la Banya. Segons l'angle d'incidència de l'onatge sobre la direcció de la costa els corrents litorals prenen més veloci-

tat i capacitat d'erosió i transport de sorra o menys velocitat i capacitat d'erosió. Quan aquesta capacitat d'erosió i transport disminueix els corrents sedimenten sorra, però si el corrent augmenta, augmenta també la seva capacitat d'erosió i de transport i el tram resulta erosiu (regressiu). Conseqüentment, com ja he dit, res de tots aquests processos de dinàmica costanera tenen a veure amb l'aportació sedimentària contemporània del riu, excepte en l'entorn estricte de la desembocadura, a on l'erosió podria ser compensada per l'aportació sòlida del riu i actualment no ho és.

Cal reclamar un cabal fluvial sòlid per compensar la subsidència del Delta i per abastir de sorra la zona de la desembocadura, que si actualment es manté sense regressió és per l'aportació de sorra erosionada al cap de Tortosa. Seria absurd pensar que recuperar un cabal sòlid important per a l'Ebre podria resoldre el problema regressiu de zones diferents de la desembocadura. Són regressions absolutament naturals i inevitables i que han d'assumir-se i que permeten una gestió adaptativa de la línia de costa.

L'erosió de la zona de la Marquesa es va iniciar cap al 1700 quan no existien embassaments, i ha continuat ininterrompudament fins avui dia com demostra la successió de mapes cartogràfics des de llavors fins a l'actualitat. Va tenir origen quan al voltant de la Cava

una exCAVació artificial va provocar a consciència el desviament del riu cap a l'actual Cap de Tortosa i va condemnar a l'erosió l'antèrior desembocadura i el seu entorn, situada uns 4 km mar endins del restaurant Los Vascos, tal com demostra la topografia submarina de l'entorn. Aquest desviament artificial del riu va provocar un plet, del qual es conserven documents al museu d'Amposta. Així doncs, la problemàtica regressiva concreta de la zona de la Marquesa és secular, no depèn de les aportacions fluvials sòlides actuals i sols es pot abordar raonablement per mitjà d'una gestió adaptativa de la costa que permeti una migració regressiva de la platja amb suficient amplada per frenar i amortir els onatges. Aquesta platja ha de poder migrar reculant sobre una zona de darretre platja renaturalitzada. A tal efecte caldria eliminar el fre a la

migració de la platja que representa actualment el camí dur i elevat que va dels Vascos a l'estació de bombes del PAL, i l'escullera adjacent als Vascos. Tanmateix, darrere d'aquest camí i escullera caldria retornar als arrossars immediats el caràcter d'aiguamoll (antiga llacuna del Pal i antiga Bassa de l'Arena) que tenien abans de la instal·lació de les estacions de bombeig. Aquesta zona renaturalitzada hauria de tenir un límit amb els arrossars format per una guarda o malecò, i un drenatge cap a la badia del Fangar, via el proper Desguàs del Trastellador, per evacuar els possibles i eventuals desbordaments de les llevatades per sobre de la platja. Aquest model de gestió evitaria que els temporals penetressin terra endins inundant milers d'hectàrees d'arrossars.

No totes les regressions del Delta tenen connotació negativa, lliga-

da a la manca de cabal fluvial sòlid dels darrers temps. Algunes regressions formen part essencial de la dinàmica deltaica natural. Cal assumir-ho. El Delta és dinàmic per naturalesa. En molts casos i en el cas concret de la Marquesa, el problema no són aquestes regressions costaneres. El problema és la societat ocupant terrenys que obstaculitzen la dinàmica natural deltaica, no deixant migrar enrere les platges o convertint els antics aiguamolls de rere platja en arrossars, fins a destruir el paper amortidor que tenien aquells espais naturals entre la platja i les zones de conreu més interiors. Tot això amb la tolerància i permissivitat de l'administració estatal competent a través de la seva Direcció General de Costes, parenta de la Confederació Hidrogràfica del Ebro, responsable de la gestió hidrològica i del cabal sòlid del riu. Tot un model de gestions irracionals, en alguns casos per interessos i en altres per deixadesa, incapacitat o desinterès envers el Delta. Tan sols en el curt període de la legislatura 1996 al 2000, governant el PR es va veure veritable interès per abordar i resoldre les problemàtiques del Delta, per qui llavors fora director general de Costes D. Fernando Marín Castan. Vaig tenir molt bona relació personal amb ell. Actualment Marín Castan és fiscal en cap de la sala 5a militar del Tribunal Suprem. Massa sovint lo bo dura poc.

ERC exigeix una subcomissió al Congrés pel Delta, i Movem reactivar la Comissió per la Sostenibilitat

Terres de l'Ebre Redacció

Alguns partits polítics han començat a plantejar iniciatives per a forçar la reacció de l'Administració davant l'afectació del Glòria al delta de l'Ebre i l'amenaça climàtica i regressiva a què s'enfronta el Delta. La diputada d'ERC al Congrés Norma Pujol ha anunciat que "quan es constituïssin les comissions a les Corts la primera iniciativa d'Esquerra serà la

de demanar la creació d'una subcomissió parlamentària sobre el present i el futur del delta de l'Ebre". La parlamentària fixanca creu que la subcomissió "haurà de tractar la problemàtica del Delta des de l'àmbit mediambiental, humà i econòmic, fent atenció especial als sectors de la pagesia, la pesca i l'aquicultura". Pujol va anunciar que el seu partit demanarà una dotació pressupostària i un calendari de compliment de

les actuacions proposades per la Taula de Consens del Delta. El senador republicà Miquel Aubà va avançar que demanaran la compareixença urgent de la ministra de Transició Ecològica, Teresa Ribera. Pujol conclou que "la prioritat d'ERC serà posar la supervivència del Delta al centre de l'agenda política espanyola perquè les competències de costes, del riu i del Delta estan a Madrid".

Per la seua banda, Movem Terres

de l'Ebre ha anunciat que portarà als ens locals ebrencs on té representació, començant per l'Ajuntament de Tortosa i el Consell Comarcal del Baix Ebre, una moció que demana implementar mesures urgents per a protegir el delta de l'Ebre i intentar paliar els efectes del canvi climàtic. Així, els acords demanen instar les administracions superiors a tirar endavant de manera coordinada accions concretes i excepcionals per a aturar la

regressió del Delta d'acord amb la comunitat científica i moviments socials coneixedors de la problemàtica, com ara la Plataforma en Defensa de l'Ebre. En este sentit, s'aposta per la reactivació de la Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre. Movem fins i tot demana "la reversió progressiva del minitransvasament a Tarragona".

Tant Esquerra com Movem Terres de l'Ebre recorden haver demanat i tornen a reclamar la revisió dels cabals ambientals del tram final del riu o que es pose en marxa un pla de gestió integral dels sediments de la conca de l'Ebre retinguts als embassaments, com de fet va aprovar el Congrés el 2017.